תורה אור

איכה א
ויקרא כג
במדבר כט
דברים יב
שם

שעירי ראשי חדשים איצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא הא לא כתיב בהו מועד קמ"ל דראש חדש איקרי מועד כדאביי *דאמר אביי תמוז דהאי שתא מלויי מליוה דכתיב °קרא עלי מועד לשבור בחורי למימרא דכולהו ממועד אתו מנהני מילי *דתנו רבנן °וידבר משה את מועדי ה' מה תלמוד לומר לפי שלא למדנו אלא לתמיד ופסח שנאמר בהו במועדו במועדו *ואפילו בשבת במועדו ואפילו בטומאה שאר קרבנות ציבור מניין שנאמר °אלה תעשו לה' במועדיכם מניין לרבות עומר והקרב עמו שתי הלחם והקרב עמם ת"ל וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל הכתוב קבעו מועד אחד לכולן וכל הני למה לי צריכי דאי כתב רחמנא תמיד הוה אמינא תמיד שכן תדיר וכליל אבל פסח לא קמ"ל ואי כתב רחמנא פסח פסח שהוא ענוש כרת אבל תמיד דאין ענוש כרת אימא לא קמ"ל ואי כתב רחמנא הני תרתי הוה אמינא הני הוא *יש בהן צד חמור תמיד תדיר וכליל פסח שהוא ענוש כרת אבל שאר קרבנות ציבור אימא לא כתב רחמנא אלה תעשו לה' במועדיכם ואי כתב רחמנא אלה תעשו לה' במועדיכם הוה אמינא שאר קרבנות ציבור הבאין לכפר אבל עומר ושתי הלחם דאין באין לכפר אלא להתיר בעלמא נינהו לא קמ"ל ואי כתב רחמנא עומר ושתי הלחם לחודייהו הוה אמינא אדרבה עומר ושתי הלחם דאלימי דבאין להתיר אבל הנך לא קמ"ל סברוה דלכולי עלמא טומאה דחויה היא בציבור ובעי' ציץ לרצות דליכא תנא דשמעת ליה דאמר טומאה הותרה בציבור אלא רבי יהודה דתניא *ציץ בין שישנו על מצחו ובין שאינו על מצחו מרצה דברי ר"ש ר' יהודה אומר עודיהו על מצחו מרצה אין עודיהו על מצחו אינו מרצה אמר לו ר"ש כהן גדול ביום הכפורים יוכיח שאינו על מצחו ומרצה אמר לו הנח ליום הכפורים שטומאה הותרה בציבור מכלל דר"ש סבר טומאה דחויה היא בציבור ודכולי עלמא אין הציץ מרצה על אכילות דליכא תנא דשמעת ליה דאמר *הציץ מרצה על אכילות אלא ר"א דתניא *ר"א אומר הציץ מרצה על אכילות רבי יוסי אומר אין הציץ מרצה על אכילות נימא מתניתין דלא כרבי יהושע *דתניא °ועשית עולותיך הבשר והדם רבי יהושע אומר אם אין דם אין בשר אם אין בשר אין דם רבי אליעזר אומר דם אף על פי שאין בשר שנאמר °ודם זבחיך ישפך ומה אני מקיים ועשית עולותיך הבשר והדם לומר לך* מה דם בזריקה אף בשר בזריקה הוי אומר* לול קטן יש בין כבש למזבח ורבי יהושע נמי הכתיב ודם זבחיך ישפך אמר לך הא כתיב גביה והבשר תאכל

והני

והוקבעה להם בו בכיה לדורות ויום עיבור החדש קרי מועד : **וידבר משה וגו'**. בתורת כהנים הוא גבי עומר ושתי הלחם : **שלא למדנו כו' שנאמר בהן מועד**. לדחות שבת וטומאה : **במועדו**. משמע לא יעבור זמנו ואפילו הן טמאין ואפילו הוא שבת : **אלה תעשו וגו'**. בפרשת פינחס כתיב גבי מוספים : **מניין לרבות עומר והקרב עמו**. ועשיתם ביום הניפכם וגו' (ויקרא כג) : **ושתי הלחם**. והכבשים הקרבין עמהן האמור בתורת כהנים ואינם אמורים בפרשת פינחס : **ת"ל**. בשלהי ההיא פרשתא דשור או כשב או עז וידבר משה וגו' : **כל הני למה לי**. לכתוב חד וליתי הנך מיניה : **שאר קרבנות ציבור**. מוספין דעולה מכפרת אעשה כדתניא ביומא (דף לו.) אין עולה באה אלא על עשה ולא תעשה שניתק לעשה : **עומר ושתי הלחם אינן באין אלא להתיר**. את החדש זה במדינה וזה במקדש : **סברוה**. האמוראין בני ישיבה היו סבורין כן לפיכך הוצרך להם לישאל הא דבעי לקמיה לימא מתניתין דלא כר' יהושע : **דחויה**. אף על גב דאכשרה רחמנא למיתי בטומאה לאו היתר גמור הוא אלא היכא דלא משתכחי טהורין וכיון דלאו היתר גמור הוא בעי' ציץ לרצויי : **בין שישנו על מצחו**. בשעה שאירעה טומאה בקרבנות : **כהן גדול ביום הכפורים יוכיח**. בשעת עבודת פנים : **שאינו על מצחו**. דהא אין נכנס שם בבגדי זהב כדאמרינן [בר"ה השנה] (דף כו.) דאין קטיגור נעשה סניגור : **ומרצה**. אם באו בטומאה דהא קיימא לן כל קרבנות הציבור הקבוע להן זמן דוחין את הטומאה ורבי שמעון אית ליה טומאה דחויה היא בציבור ואי לאו משום דציץ מרצה אטומאה לא הוו מיתכשרי : **שטומאה הותרה בציבור**. ואין קרבן ציבור צריך ריצוי הציץ אלא קרבן יחיד : **ודכולי עלמא**. כלומר הנך רבנן דסתם מתניתין סברי אין הציץ מרצה על אכילות על טומאה שנגע בבשר ובשירי מנחה האוכלים אלא על טומאת הדם וקמצים (ואימורין) : **לימא מתניתין**. דאמר עומר ושתי הלחם באין בטומאה ואף על גב דבעינן ריצוי ציץ וציץ אאכילות לא מרצי ונמצא שאין כאן שיריים הנאכלין אלא הקומץ לבדו שהציץ מועיל וכן במיני דמים לא הועיל ציץ לבשר אלא לדם וקתני דהדם נזרק : **דלא כר' יהושע**. דאמר אם אין בשר ראוי אין דם ראוי : **אם אין בשר**. ראוי כגון שנטמא או שנאבד אין הדם נזרק : **לול**. אויר יש בין כבש למזבח לא היה ראש הכבש מחובר למזבח שיש אויר מעט בינתיים והמסדר את האברים עומד על הכבש וזורקן על מערכת העצים לקיים מצות זריקה : **הא כתיב גביה והבשר תאכל**. אלמא בשר קיים בעינן :

והני

ה"א דאלה תעשו במועדיכם דכתיב בסוף פרשת פינחס לא קאי אראש חדש אלא אשאר ימים טובים דכתיבי בתריה דאיקרי רגל דהכי נמי לא קאי *אשבת ותמיד ומצרכי' להו קרא בסמוך :

שכן יש בהן צד חמור. פר"ת שכן ישנן לפני הדיבור וכמאן דאמר (חגיגה דף ו:) עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי ולחם הפנים אומר ריב"א מדכתיב תמיד ילפינן ליה דמשמע אפילו בשבת ובתורת כהנים איכא מאן דדריש דתמיד דחי שבת מדכתב ביה תמיד ומיהו מתרי מינייהו הוה מצי למילף כולהו *ואומר ר"י דשמא יש שום פירכא דאי לאו הכי אמאי צריך קרא בשאר. וקשה דבפרק קמא דיבמות (דף ה:) בעי למימר עשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת מפסח ותמיד ופריך מה לפסח ותמיד שכן ישנן לפני הדיבור ואמאי לא יליף משאר קרבנות ציבור דדחי שבת כדמסקינן הכא* :

דלא אשכחן תנא דאית ליה טומאה הותרה אלא ר' יהודה. ואם תאמר מאי אולמא דר"ש טפי מדרבי יהודה אדרבה אשכחן במי שהוציאוהו (עירובין דף מו:) דר' יהודה ור' שמעון הלכה כרבי יהודה וי"ל דאשכחן לקמן (דף עח.) ר' יוסי דנימוקו עמו דסבר טומאה דחויה היא תימה לר"י דבשמעתין משמע דלמאן דאמר טומאה דחויה איכא דחויה אלא על ידי ריצוי ציץ ואמאי הא טומאה דגברא דדחויה בציבור [א] אע"פ שאין הציץ מרצה על טומאת הגוף כדתנן בפירקין (דף פ:) :

רבי אליעזר אומר הציץ מרצה כו'. רבי אליעזר גרסינן ולא ר' אלעזר דלקמן פריך וליטעמיך כיון דאמר ר' אליעזר יש דם אף על פי שאין בשר הציץ מרצה על אכילות למאי הילכתא :

נימא מתני' דלא כר' יהושע. משמע משום דסבירא ליה דבעינן דם ובשר ותימה דאפי' סבירא ליה כמי יש דם אף על פי שאין בשר כיון דס"ל דטומאה דחויה ואין הציץ מרצה על אכילות לא אתיא מתני' כוותיה משום שתי הלחם :

נימא דלא כר' יהושע. תימה לר"י והא ע"כ כרבי יהושע אתיא דקתני סיפא ובמוקדשין אף על פי שנטמא בשר וחלב קיים זורק את הדם משמע הא נטמאו שניהם אינו זורק והיינו כרבי יהושע כדאמר לקמן וי"ל דה"ק נימא דלא כר' יהושע והא ע"כ סיפא אתיא כוותיה ואם כן קשיא סיפא :

אויר קטן היה בין כבש למזבח. °בלא אויר נמי היה יכול לקיים מצות זריקה [ב] אלא לכך היה אויר שע"י כך יזכור לזרוק :

דם אף על פי שאין בשר שנאמר ודם זבחיך וגו'. תימה לרשב"א מנא ליה בעולה דיש דם

רש"ל אף על פי שאין בשר אימא דווקא שלמים אבל עולה דכולה כליל אימא אין דם יש דם אף על פי שאין בשר [מנא לן] :

שאין

לג ג שם הלכה ז :

ג"י רש"א לא קאי אפסח

לד ד מיי' פ"א מהלכות פסולי מוקדשין הלכה לד :

לה ה מיי' פ"ו מהלכות מעשה קרבנות הלכה ד :

לו ו מיי' פ"ב מהלכות בית הבחירה הל' יג :

[ועיע תוס' כתובות לג. סד"ה שכן ותוס' סנהד' עג: ד"ה משום]

[וביבמות ה: ד"ה ומכולהו כתבו תוספות בשם ר"י תירוץ ע"ז ע"ש]

שבועות י. תענית כט.

מנחות עב: [ע"ש]

[יומא מו.]

[כתובות לג. סוטה כט: מכות ד:]

סנהדרין יב: יומא ז:

[מנחות טו.] [לקמן עח.] מנחות כה:

[תוספתא דזבחים פ"ד] זבחים קד.

שם סב:

[לעיל לד. זבחים סב: קד. ע"ש]

רבינו חננאל

שהוא קרבן צבור וקביע ליה מועד לא דחיא טומאה ובכלל זבחי צבור משמע אפילו שעירי רגלים דהא זבחי צבור הן ואפילו שעירי ראשי חדשים כיוצא בשעירי הרגלים הם. מיהו הוצרך להודיע כי ראש חדש נמי איקרי מועד שנאמר קרא עלי מועד : מנא הני מילי דת"ר וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל מה ת"ל לפי כו' התמיד שכן תדיר שכן כליל. פי' התמיד חובה קבועה בכל יום והוא עולה כליל מה שאין כן בפסח כי הפסח הוא פעם בשנה ונאכל ואין למזבח ממנו אלא האימורין בלבד ויש בפסח מה שאין בתמיד (ש"ם) [שמי] שאינו עושה פסח ענוש כרת שנא' (במדבר ט יג) וחדל לעשות הפסח ונכרתה מה שאין כן בתמיד כי התמיד אין בו ענש כרת לפיכך הוצרך לפרש בזה במועדו ובזה במועדו להיות שניהן (דומין) [דוחין] השבת והטמאה שאין למדין זה מזה [ואי כתיב] הני תרוייהו לא גמרו מינייהו שכן ישנן לפני הדבור כלומר ניתנין לישראל ועשאום קודם מתן תורה פסח עשאוהו במצרים שנאמר (שמות י"ב ו') ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל וגו' תמיד דגרסינן בתחלת חגיגה עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד היא ואי כתיב הני לא ילפי האחרים מינייהו דאיכא למיפרך מה להני שכן ישנן לפני הדבור כדאמרן אי נמי שכן יש בהן צד חמור התמיד תדיר כליל הפסח ענוש כרת משא"כ בשאר הקרבנין לפיכך הוצרך לפרש בהן במועדו והני מילי בקרבנות דמכפרי אבל עומר ושתי הלחם דאין בהן כפרה אלא להתיר כדגרסי' עומר מתיר במדינה דכיון שקרב העומר בששה [עשר] בניסן מותרין ישראל לאכול (תרומה) [תבואה] חדשה וכיון שהקריבו שתי הלחם בעצרת הותרו ישראל להקריב מנחה מן התבואה חדשה לפיכך הוצרך לכתוב (אחד במועדו) [עוד את מועדי] שיהיו כולן דוחין הטומאה כמו שאמרנו: סברוה רכ"ע טומאה דחויה בצבור ובעי ציץ לרצות דליכא תנא דשמעת ליה דאמר טומאה הותרה היא בצבור אלא ר'